

LAULU OTTAA KANTAA

Työväenmusiikin vaiheita Suomessa

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU

Musiikin koulutusohjelma

Musiikkiteatterin suuntautumisvaihtoehto

Opinnäytetyö

Kevät 2008

Emmi Jauhiainen

Minja Koski

Lahden ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutusohjelma

JAUHIAINEN, EMMI & KOSKI, MINJA : Laulu ottaa kantaa
Työväenmusiikin vaiheita
Suomessa

Musiikkiteatterin suuntautumisvaihtoehdon opinnäytetyö, 30 sivua, 7 liitesivua

Kevät 2008

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyömme taiteellinen osio oli ohjelmaryhmä Radio Jerevanin työväenlaulukonsertti. Konsertti koostui eri vuosikymmenien työväenlauluista. Tavoitteena oli tehdä persoonallinen, työväen lauluperinnettä kunnioittava konsertti ja herättää musiikin avulla kuulijoiden ajatuksia vallitsevasta yhteiskunnasta.

Opinnäytetyön kirjallisessa osiossa tutkimme työväenlaululiikkeen historiaa ja kanta-aottavan laulun nykytilaa ja tulevaisuutta. Pohdimme Radio Jerevanin musiikillista ilmettä, ideologiaa ja esiintymisprosessia.

Onnistuimme mielestämme kokoamaan tiiviin, mutta kattavan katsauksen työväenmusiikin historiaan tutkimuskentän laajuudesta huolimatta. Konserttimme oli hyvä kokonaisuus ja innosti meitä entisestään jatkamaan taistelua pienen ihmisen oikeuksien puolesta.

Avainsanat: työväenliike, poliittinen laulu, uusi laulu, kanta-aottava, nuorisoliike, ohjelmaryhmä

Lahti University of Applied Sciences
Faculty of Music

JAUHIAINEN, EMMI & KOSKI, MINJA: The Songs speak out
Phases of the labour movement
music in Finland

Thesis in Music Theatre, 30 pages, 7 appendices

Spring 2008

ABSTRACT

The artistic part of our thesis was a concert given by the program group Radio Jerevan. The concert consisted of songs from the different decades of the labour movement. Our aim was to make a personal concert that would honour the labour movement tradition of singing and arouse thoughts about the present-day society in the listeners' minds.

In the written part of our thesis work we focused on the history of labour movement songs and on the current and future status of political songs. We cogitate the musical expression, the ideology and the performing process of Radio Jerevan.

From our point of view we managed to put together a brief but comprehensive survey on the history of labour movement music, despite the extent of the field of study. Our concert offered a good general impression and enthused us to keep on fighting for the rights of discriminated ones.

Keywords: labour movement, political songs, new songs, outspokening, organisational activities

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
2 MITÄ TYÖVÄENLAULUT OVAT?	2
3 VANHA TYÖVÄENLIIKE	2
3.1 1900–1918	2
3.2 Kansalaissota	4
3.3 Kahtia jakautuminen	4
3.4 Kisällilaulu	6
4 KOHTI UUTTA LAULULIIKETTÄ	7
4.1 Suomen Musiikkinuoriso ja Underground	8
4.2 Folk-liike	9
4.3 Radio, TV, teatteri	10
5 UUSI LAULULIIKE	11
5.1 Nuorisoradikalismi	12
5.2 Agitaatiota ja Propagandaa	14
5.3 Love Records	16
5.4 Kantaa ottava laulu tänään	17
6 RADIO JEREVAN	20
6.1 Radio Jerevan	20
6.2 Keitä me olemme	20
6.3 Alkutaival	21
6.4 Sovituksista	22
6.5 Esityksen suunnittelu	23
6.6 Konsertti 3.3 2008	24
7 POHDINTAA	25
LÄHTEET	27
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme taiteellinen osio oli työväenlaulukonsertti Lahdessa Teatteri Vanhassa Jukossa 3.3.2008 klo 19.00. Olemme esittäneet työväenlauluja useiden eri kokoonpanojen kanssa, mutta tätä työtä varten valitsimme meille erityisen tärkeän laulu- ja soitinyhtye Radio Jerevanin. Päädyimme yhtyeeseen sen monipuolisen ohjelmiston ja perinteisen ohjelmaryhmämuodon vuoksi. Kokosimme konsertista työväenlaululiikkeen historiaa myötäilevän kokonaisuuden.

Taiteellis-tutkimuksellisen opinnäytetyömme kirjallinen osio käsittelee Radio Jerevanin taivalta, musiikillista ilmettä ja konserttiprosessia. Tutkimme myös työväenlaululiikkeen vaiheita Suomessa 1900-luvun alusta tähän päivään. Historia lähtee liikkeelle ensimmäisen työväenlaulukirjan syntyvuosista, etenee kansalaissodan ja työväenpuolueen kahtiajakautumisen kautta kisällilaulun syntyyn ja saavuttaa 60-luvun radikalismien ja sen seurausilmiöiden kautta uuden laululiikkeen. Työ käsittelee yksityiskohtaisemmin 60–70 -lukujen yleisvasemmistolaisista liikehdintää.

Haasteellista prosessissa oli aiheen monisäikeisyys. Jo työväenmusiikin määrittely itsessään on vaikeaa. Uuden laulun paikantaminen suomalaisen populaarimusiikin kentällä ei ole yksiselitteistä. Useista lähteistä paistoi läpi kirjoittajan oma suhde aiheeseen. Kirjoittajien lähtökohdista riippuen näkökulma aiheeseen vaihteli, minkä vuoksi vastaan tuli ristiriitaista tietoa. Tämä hankaloitti jonkin verran prosessia. Suomen työväenmusiikin historian kannalta tärkeimmästä murroksesta on kulunut vasta vähän aikaa, minkä vuoksi sitä on tutkittu melko vähän. Se tarjoaa hyvin laajan tutkimuskentän, sillä monet asiat, kuten populaarikulttuuri, vallitseva ilmapiiri, maailman politiikka, ja historia vaikuttavat siihen.

2 MITÄ TYÖVÄENLAULUT OVAT?

Kulttuuri on kautta aikojen ollut tärkeä kantaaottava väline. Niin kuvataiteella, teatterilla kuin musiikillakin on oma tärkeä tehtävänsä kansan äänenkannattimena. Erityisesti musiikilla on oma roolinsa joukkoja kokoavana voimana. Työväenlaulujen tehtävänä on yhdistää liikkeeseen kuuluvia, esittää pelkistetyssä muodossa liikkeen ideologian pääkohdat ja pitää yllä henkistä vireyttä, joskus äärimmäisen vaikeissakin olosuhteissa. Laulujen teemat kertovat todellisista tilanteista, meidän yhteiskuntamme kokemista jokapäiväisistä vaikeuksista.

3 VANHA TYÖVÄENLIIKE

3.1 1900–1918

Työväenliikkeen järjestäytyminen alkoi Suomessa ns. wrightiläisyytenä 1880-luvun puolivälissä (Saunio 1974, 235). Se sai nimensä työväenyhdistyksen perustajan tehtailija von Wrightin mukaan. Vuonna 1903 pidetyssä Forssan puoluekokouksessa työväenliike omaksui sosialismin ja se levisi nopeasti kautta maan niin kaupunkilaisten, torppareiden kuin maalaisköyhälistönkin pariin. Myöhemmin liikkeen ideologiaan vaikuttivat mm. marxilaisuus ja luokka-ajattelu.

Vuosisadan alussa työväenliikkeen suosion kasvu perustui suurelta osin sen valistustyöhön ja nopeasti kehittyvään lehdistöön. *Työmies* oli tuolloin maan suurin sanomalehti. Kirjastoilla, näyttämöillä ja kuoroilla oli tärkeä sija liikkeen toiminnassa, toisaalta myös raja-aidat poliittisen- ja kulttuuritoiminnan välillä olivat pieniä. (Saunio & Tuovinen 1978, 14.)

1890-luvun loppupuolella alkoivat työväenrunoilijat ja järjestömiehet kirjoittaa työväenhenkisiä sanoja tunnettuihin isänmaallisiin ja maakuntalauluihin. Tekstejä leimasivat vuosisadan vaihteessa yläluokan tyyliin pyrkivät korkealentoiset juhlarunot ja toisaalta kömpelöhköt työväen elämää kuvaavat runot. Yhteistä niille oli marssillisuus ja joukkojen kokoaminen yhteisen

punalipun alle. (Saunio 1974, 237.) Suurin osa sävellyksistä oli kotimaista alkuperää, sillä ennen kansalaissotaa ulkomaalaisia työväenlauluja käännettiin vähän. Musiikkiin heijastui kuplettiperinne, kansanmusiikki ja rekilaulut.

Ensimmäinen Suomessa julkaistu *Työväen laulukirja* ilmestyi vuonna 1900. Laulukirjasta tuli valtava menestys ja uusia painoksia jouduttiin ottamaan lähes vuosittain. Vuoteen 1920 mennessä laulukirjoja oli painettu jo yli 200 000 kappaletta ja sisältö oli paisunut 136 laulua käsittäväksi kokoelmaksi. Laulukirjan ensimmäinen kappale oli Oskar Merikannon vuonna 1894 säveltämä *Työväen marssi*, joka oli pitkään ainoa, varta vasten työväen käyttöön sävelletty kappale. (Gronow 1979, 13–14.)

Työväenlaulut levisivät painetun sanan lisäksi suullisesti. Kansan keskuudessa laulujen sepittäminen oli yleistä ja osuvimmat pilkkalaulut levisivät nopeasti kautta maan pienien kirjapainojen julkaisemina nelisivuisina lehtisinä ns. arkkiveisuina. Arkkiveisut olivat usein humoristisia ja käsittelivät laajasti (20–30 säkeistöä) jotakin historiallista tapahtumaa tai työväenliikkeen historiaan liittyvää tapausta. Suosittuja aiheita olivat mm. suurlakko vuonna 1905, 1906 myönnetty yhtäläinen äänioikeus, Viaporin kapina, Laukon torpparihäädöt, raittiusliike ja kahdeksan tunnin työaikalaki. (Gronow 1979; Saunio 1974, 247–248.)

Suomen työväenliikkeen ensimmäiset lauluryhmät olivat niin kutsuttuja mölyköörejä. Mölyköörit muodostivat työväenliikkeen toiminnallisen huumoripuolen ja syntyivät vastineeksi työväenyhdistyksen hienommille laulukööreille. Käsitettä käytettiin aikanaan myöhempien kisälli- ja ohjelmaryhmien tapaan. Mölyköörit katosivat Suomesta kisälliryhmien tieltä 1920-luvun puolenvälin jälkeen. (Saunio & Tuovinen 1978, 23.)

3.2 Kansalaissota

Vuoden 1918 kansalaissodan tapahtumat vaikuttivat mullistavasti työväenlauluihin ja kansalaissotaa pidetäänkin jonkinlaisena vedenjakajana työväen laululiikkeessä. Varsinaisten taistelujen aikana ei syntynyt kovinkaan paljon uusia lauluja, mutta punaisten hävittyä, vankileireillä ehti syntyä satoja uusia lauluja. Aiheet kulkeutuivat suullisesti leiristä toiseen, sekä levisivät kotiväelle lähetettävien kirjeiden välityksellä. Jotkut lauluista saattoivat päätyä vahakantisiin lauluvihkoihin, päiväkirjojen sivuille tai harvoin vankileirilehtiin, mutta kaikkia lauluja ei liene tallennettu vieläkään. Laulut kertovat yksityiskohtaisesti valkoisten hirmutöistä sekä vangittujen ja kuolemaantuomittujen tunneista. Tehostukseksi laulujen sanottiin syntyneen Lahdessa vankileirillä päivää ennen kuolemaantuomitun teloitusta.

Laulujen säilymistä suullisessa perinteessä edisti 1920-luvulla vilkas vasemmistolainen järjestöelämä. Työväenjärjestöt julkaisivat muistolehtisiä, joihin oli painettu vankileireillä syntyneitä runoja ja siellä teloitettujen kuvia. Vielä 1920-luvun puolivälissä lauluja laulettiin yleisesti järjestötilaisuuksissa, iltamissa ja kesäisissä illanvietoissa, ja jotkut lauluista pääsivät jopa laulukirjoihinkin, mutta sen jälkeen ne hiljalleen unohtuivat haavojen arpeutuessa. (Gronow 1979,15; Saunio 1974.)

3.3 Kahtia jakautuminen

Kansalaissodan jälkeen työväen lauluharrastus jakautui. Kasvava yhtenäinen liike oli muuttunut kahdeksi keskenään taistelevaksi puolueeksi. Vastakkain olivat niin sanotut kommunistit ja sosiaalidemokraatit. Kommunistit (Sosialistinen työväenpuolue, sosialistisen työväen- ja pienviljelijäin vaaliliitto) ryhtyivät levittämään Suomeen

Kuvio 1: Suomen Kommunistisen Puolueen logo

venäläisiä vallankumouslauluja. Uudet lauluvihkot sisälsivät uusien kotimaisten laulujen lisäksi alun perin Venäjällä julkaistuja suomenkielisiä lauluja. Vaikka laulujen kieli oli modernimpaa, niissä säilyi silti juhlava, runollinen ylätyyli. Kommunistisen nuorisoliikkeen toiminnassa musiikilla oli merkittävä osuus 1920-luvulla. Poliittisen laulun ja myöhemmän kisällilaulun lisäksi kukoisti monenlainen vapaa-ajan musiikkitoiminta kesäleireillä ja retkillä, joilla syntyneet leiri- ja retkeilylaulut leimasivat 1929 ilmestynyttä järjestönuorten laulukirjaa (Saunio 1974, 254). Kun kommunistiset järjestöt lakkautettiin 1930, katosivat niiden mukana myös monet heidän lauluistaan. Suomen kommunistinen puolue ja sen alaiset järjestöt olivat Suomessa kiellettyjä vuoteen 1944 ja sen sadat jäsenet viettivät vuosia vankiloissa. Sotien jälkeen SKP:sta kasvoi kymmenien tuhansien jäsenten vaikutusvaltainen joukkojärjestö.

Sosiaalidemokraattisessa liikkeessä ei tapahtunut yhtä voimakasta laulujen uusiutumista. Liike lähti kohti porvarillista laululiikettä. Vakavan musiikin piirissä työskenteleviltä muusikoilta tilatut hieman ikävystyttävät laulut eivät saavuttaneet suurta suosiota. Kuorot ottivat niitä ohjelmistoonsa, mutta ne eivät soveltuneet joukkolauluiksi. Suurin syy ettei lauluperinne uusiutunut lieene kuitenkin, että joukkolaulujen aika alkoi olla ohitse. Aatteellisten joukkolaulujen jälkeen koitti kisällilaulun aikakausi, joka kesti aina 1960-luvulle asti. (Gronow 1979, 16–17; Saunio 1974, 254–255.)

3.4 Kisällilaulu

Varsinainen kisällilaulu alkoi propagandaliikkeenä. Suomen kommunistisen puolueen keskuudessa syntyi päivänpoliittinen pilkkalaulu, jonka esikuvina toimivat Moskovian sinipusero- ja Saksan agitprop* – ryhmät, joiden toiminta oli tosin lähempänä teatteri- ja karnevaaliperinnettä, kuin suomalaisten ryhmien.

Kuvio 2: Kisällitöryhmä säestäjineen vallankumousjuhlassa Kulttuuritalolla.

Sosiaalidemokraattien keskuudessa omaksuttiin myös samoja ideoita ja he antoivat lauluille nimen kisällilaulu ruotsalaisen esikuvan mukaan. Kisällilaulu yleistyi toisen maailmansodan jälkeen koskemaan kaikkia vasemmiston ohjelmaryhmien tekemiä lauluja. Ensimmäinen tunnettu kisällilauluryhmä oli *Rajamäen pojat*, jonka perustivat Sörnäisten nuoriso-osaston jäsenet. Yhteessä vaikuttanut kolmikko Martti Jäppilä, Ville Alanko ja Mauno Johnsson perustivat myöhemmin Dallapé tanssiorkesterin.

Kisällilaulu taidemuotona oli tiukasti sääntöihin sidottu. Ryhmän tuli aina esiintyä yhtenäisessä asussa ja vain solisti sai elehtiä tai ryhmällä tuli olla yhteiset kurinalaiset, terävät, laulun sanomaa vahvistavat liikkeet. Poikkeuksena joukkolauluihin, kisälliryhmien esiintyessä yleisö ei koskaan laulanut mukana. Ensimmäiset kisälliryhmät syntyivät vuoden 1927 paikkeilla, jolloin laulajat olivat pelkästään poikia, mutta myöhemmin mukaan otettiin myös naisia ja perustettiin ns. kisällitöryhmiä. Laulut olivat usein jonkun ryhmäläisen tekemiä tai toiselta ryhmältä tai järjestön keskustoimistolta saatuja. Niiden sävelet oli lainattu kansanlauluista, seuralauluista tai iskelmistä, ja sanoitukset palvelivat hetken tarvetta. Suuri osa vanhoista kisällilauluista on tästä syystä kadonnut jäljettömiin. (Gronow 1979, 17; Saunio & Tuovinen 1978, 32.)

* Agitaatio= voimakasta yritystä vaikuttaa muihin ihmisiin jonkin asian tai aatteen puolesta.
Propaganda= tietoa, jota levitetään tarkoituksena muokata kohteen mielipidettä.

Kisällilaulun huippu sijoittuu toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan, jolloin se oli todellista poliittista laulua. Silloin kahdella työväenpuolueella oli lähes tuhat kisälliryhmää, jotka nälvivät porvaristoa ja ennen kaikkea toisiaan. (Saunio (toim.) 1983, 116) 50–60-luvun vaihteessa kisällilaulu kuoli lähes tyystin. Lähellä sitä olivat 60-luvun puolivälin paikkeilla syntyneet protestilaulut, joista ainakin osa voidaan lukea työväenlauluiksi.

4 KOHTI UUTTA LAULULIIKETTÄ

Yksi suuri vedenjakaja suomalaisessa työväenmusiikissa oli 1960-luku. Suomesta tuli sinä vuosikymmenenä teollinen valtio, ja kulttuurissa siirryttiin ns. impivaaralaisuudesta kapitalismin kulttuuriin, maalta muutettiin etelän asutuskeskuksiin ja lähiöt syntyivät. Joukkotiedotusvälineet, televisio, äänilevy ja sävelradio levisivät, ja vanha iltamaperinne sekä kisällilaulu kuolivat. (Saunio 1983, 117.)

Vuonna 1968 nuoret radikaalit haastoivat vanhan vallan ympäri maailmaa. Yhdysvaltoihin, Länsi- Saksaan ja Ranskaan levisi vallankumousaalto, jossa yhdistyivät opiskelijavastavastalauseet, ammattiyhdistysliikkeessä ilmennyt liikehdintä ja Vietnamin sodan vastustus, joka liitti toisiinsa uudet protestiliikkeet Amerikassa sekä Länsi-Euroopassa. (Almond 1999, 162.) Vuosikymmenen opiskelija- ja radikaaliliikkeille loi pohjaa nuorison vahvistuminen sosiaalisena ja kulttuurisena kategoriana, jota tuki median avulla yleistynyt angloamerikkalainen nuorisokulttuuri. Kulttuurin murros alkoi tulla esiin ns. sukupolvikonfliktina, jonka vaikutukset näkyivät niin taidevirtauksissa kuin yleisessä arvo- ja normikeskustelussakin. Realismi alkoi näkyä kuvataiteessa ja modernismi ja kanta-aottava runous kirjallisuudessa. Julkisuuteen noussut nuori sukupolvi haastoi ns. 50-lukulaisten näkemykset. (Rantanen 2001, 70; Saunio 1983, 117.) Tärkeitä vaikuttimia 70-luvun poliittisen laulun huipentumaan Suomessa 1960-luvulla olivat työväenliikkeen ja poliittisen vasemmistolaisuuden nousun lisäksi Suomen Musiikkinuoriso -yhdistys, underground- ja folk-liikkeet ja pääosin Ylioppilasteatterin piirissä syntynyt uusi laulu.

4.1 Suomen Musiikkinuoriso ja underground

Heti 1960-luvun alussa nuorimman säveltäjäpolven toimintakentäksi muodostui vuonna 1957 Matti Raution johdolla perustettu Suomen Musiikkinuoriso. Vuosina 1961–64, jolloin puheenjohtajina toimivat mm. Erkki Salmenhaara (1941–2002) ja Kaj Chydenius (s. 1939), yhdistyksen toiminnan pääpaino siirtyi nuorisokonserteista ja harrastustoiminnasta tuoreimman nykymusiikin tunnetuksi tekemiseen. Vanhempi kriitikkopolvi arvosteli koko suuntausta jyrkästi: siinä nähtiin pelkkää efektien ja sensaation tavoittelua, kokeilua, muodin oikkuja, bluffia, dadaismia ja jopa ylipäättään nykymusiikin kriisiä ja rappiota. Närkästyneet musiikkiarvostelijat alkoivat kutsua konsertteja pilkallisesti lastenkamarikonserteiksi.

Musiikkinuorisolaisten järjestämille konserteille 1960-luvulle ominaisia piirteitä olivat sattuma, määrittelemättömyys, kollektiivisuus ja yleisön osallistuminen. Poliittinen sitoutuminen tuli kuvaan pääosin vuosikymmenen jälkimmäisellä puoliskolla. Kiihkeimmillään Lastenkamarikonserttivaihe ei kestänyt kuin runsaan vuoden. Konsertteja, happeningejä järjestettiin toista kymmentä. (Koskinen 2008.)

Monet aktiivisimmista lastenkamarilaisista radikalisoituivat sekä poliittisesti että taiteellisesti. Poliittinen herääminen vei muun muassa Chydeniuksen, Saunion, Donnerin ja Rydmanin yleisvasemmistoon, osan vielä enemmän vasemmalle. (Jalkanen & Kurkela 2003, 491.)

Hippiliikkeen, kokeellisen musiikin, avantgardetaiteen, psykedelian, kansainvälisen opiskelijaradikalismien ja amerikkalaisen jippismin yhteisvaikutuksesta syntyi 60-luvun puolivälissä underground-liike, joka ammensi aineksiaan kaikesta tästä. Underground-kausi toi varsinkin Helsingissä pop-muusikot taidepiirien ja perinteisen taidemaailman yhteyteen. Vuosina 1967–1970 vaikuttaneen liikkeen tärkeimpiä musiikillisia edustajia olivat helsinkiläinen *The Sperm*, jonka musiikissa yhdistyivät avantgardistinen konserttimusiikki, freejazz, kokeellinen rock ja happeningtaide keulakuvanaan Mattijuhani Koponen, ja turkulainen *Suomen talvisota 1939–1940* -orkesteri, jonka musiikillinen kieli rakentui 50-luvun rockmusiikin varaan. Orkesteri kuului osaksi M. A. Nummisen,

Jarkko Laineen ja Markku Inton perustamaa Suomen talvisota 1939–1940-ryhmää, joka muodostui kirjoittajista, säveltäjistä, rock-yhtyeistä ja performanssitaiteilijoista.

Yhtenä undergroundin alkusysäyksenä pidetään 1966 Jyväskylän kesän kulttuuripäiviä, jossa M. A. Nummisen sukupuolioppaiden teksteihin sävelletyt kappaleet aiheuttivat skandaalin. Poliisit tulivat paikalle ja säveltäjä oli vähällä joutua putkaan. 1960-luvun lopulla liike alkoi hiipua ja taistolaisuus päihitti anarkian. Osa maanalaisista aktivisteista siirtyi taistolaisuuteen, osa vihreää liikettä edeltäneisiin vaihtoehtoryhmiin tai itämaisen uskonnon piiriin. Vuonna 1984 Mattijuhani Koponen järjesti Vanhalle ylioppilastalolle viralliset suomalaisen undergroundin hautajaiset. (Sumuvuori 1999; Jalkanen & Kurkela 2003, 496.) Undergroundin vaikutus tuntui 1970-luvun lopun punk-vaiheen muusikoissa. Talvisota-rockia ihailtiin ja siitä imettiin vaikutteita.

4.2 Folk-liike

Tiedotusvälineiden ansiosta Suomessa tutustuttiin 1960-luvun puolivälissä Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa opiskelijaradikalismin rinnalla toimineeseen folk-liikkeeseen. Etenkin Yhdysvalloissa liikkeen edustajat olivat poliittisen vasemmiston kannattajia. Folk-liike vastusti musiikin kaupallisuutta ja etsi aidompaa ilmaisua. Akustiset soittimet liittyivät vahvasti musiikkityyliin. Tärkeimpiä kantaaottavan laulun uudistajia olivat mm. Pete Seeger ja Bob Dylan. Samanaikaisesti Suomessa hyväksytyt taiteen ilmaisukeinot koettiin riittämättömiksi. Englanninkielisiä lauluja ryhdyttiin kääntämään suomeksi ja folklaulajia ja -yhtyeitä alkoi syntyä. Suomessa folk-liike lähti kunnolla nousuun 1964 Juhani Joutsenniemen Hootenanny-klubin perustamisen myötä. Sen vakiokalustoon kuuluivat mm. Hector, Anki Lindqvist, Finntrio, Päivi Paunu ja Hootenanny-trio. Sodanvastaiset laulut kuuluivat keskeisesti folkin henkeen ja yksi muistetuimpia niistä on Hectorin esittämä Buffy Sainte-Marien Universal Soldier, palkkasoturi. Sitä pidetään Suomen ensimmäisenä levytettynä protestilauluna. (Kari 2007, 63; Rautiainen 2001, 19–20, 25, 233, 238–240.)

Protestilaulut saivat monenlaisia muotoja. Protestilaulajaksi nimettiin niin Kaisa Korhosta, Jukka Kuoppamäkeä kuin Irwin Goodmaniakin.

Protestilauluiksi kutsuttiin aikanaan myös keskustelua herättäneen 1965 ensimmäisen levynsä julkaisseeseen, itseään epäpoliittisena tituleeranneen Irwin Goodmanin musiikkia. Yhdessä Vexi Salmen kanssa tehdyt laulut olivat enimmäkseen humoristisia, häijyjä ja auktoriteetin vastaisia. Irwin ja hänen taustajoukkonsa halusivat kuitenkin pitää selkeän eron korkeakulttuuriseen, ylioppilasteatterin synnyttämään protestiin. Irwin Goodman johti Yleisradion kiellettyjen laulujen listaa ja listalle pääseminen takasi julkisuuden. Goodmanin protestilaulut olivat myyntimenestys Suomessa. Esitysrajoituksista luovuttiin vasta 1972. (Goodman 1986; Rautiainen 2001, 67.)

4.3 Radio, TV ja teatteri

Teatteri oli uuden laululiikkeen yksi tärkeimmistä synnyttäjäistä. Teatterikäsitys uudistui ja tavoitteeksi muodostui brechtiläinen musiikkiteatteri. Bertolt Brechtin estetiikan perusteet tunnettiin Suomessa varsin hyvin ja Hans Eislerin musiikki tuli tunnetuksi itäsaksalaisten laulajien levytysten myötä. (Rautiainen 2001, 89.) Lilla Teaternin vuonna 1963 aloittamat kabaree-illat sisälsivät yhteiskuntakriittisiä lauluja ja protestia. Mukana olivat mm. Otto Donner, Pekka Aarnio ja Kaisa Korhonen. Korhosen johtaman Helsingin Ylioppilasteatterin *Orvokki-kabareet* syntyivät vuonna 1965 Yleisradion tilaamana. Kaj Chydenius sävelsi niihin pääasiassa Aulikki Oksasen, Marja-Leena Mikkolan ja Arvo Salon kirjoittamia tekstejä.

Vuosina 1965–69 Yleisradion pääjohtajana toiminut Eino S. Repo halusi uudistaa ja yhteiskunnallistaa ohjelmatarjontaa. Näin ollen kabareet levisivät radion välityksellä ja vasemmiston saama jalansija Yleisradiossa herätti paheksuntaa, varsinkin porvaripiireissä. Viimeistään televisiossa esitetty orvokkien kooste sai aikaan valtakunnallisen vastareaktion. Keskustelua herättivät myös televisiossa TV 1: n teatteritoimituksen *Oma-kabaree* (1969) ja televisioteatterin *1000 ja yhden yön tarinat* – kabaree (1970). Ne herättivät kysymyksiä mm. tuloeroista, tuotantovälineiden omistuksesta ja työntekijän oikeuksista. Myös elokuva toi poliittisen laulun esittäjät ja tekijät esille. Muun muassa Kaj Chydenius ja Otto

Donner tekivät musiikkia Risto Jarvan, Mikko Niskasen ja Peter von Baghin elokuviin. (Jalkanen & Kurkela 2003, 492–493 ; Rautiainen 2001, 24, 88, 103–105.)

60-luvun yleisvasemmistolainen aikakausi ja brechtiläinen musiikkiteatteri huipentuivat vuonna 1966 Vanhalla ylioppilastalolla, kun Arvo Salon ja Kaj Chydeniuksen yksilön demokratiaa ja vapautta puolustava *Lapualaisooppera* saavutti ensi-iltansa. Avoimesti poliittisen teoksen ohjauksesta vastasi Kalle Holmberg. Produktiossa oli mukana yli neljäkymmentä näyttelijää.

Lapualaisooppera ei missään nimessä ollut perinteinen ooppera. Joitakin porvarillisesti suuntautuneita kansalaisia näytelmä loukkasi, mutta pääosin se otettiin erittäin hyvin vastaan. Lapualaisooppera linjasi tulevaa aikaa ja sitä esitetään aktiivisesti vielä tänäkin päivänä. (Pöppönen 1996.)

5 UUSI LAULULIIKE

70-luvun laululiike on eräs kaikkein huomattavimpia ilmiöitä työväenmusiikin piirissä. Se muodosti ainutkertaisen, koko yhteiskuntaa koskettaneen prosessin Suomen sodanjälkeisessä kulttuurielämässä. Teollistuminen, keskustelualttius, kansainvälistyminen, tiedonvälityksen kasvu ja vähemmistökommunistien (taistolaisten) järjestäytynyt toiminta joukkojen parissa tekivät mahdolliseksi uuden laululiikkeen syntymisen. Se mikä 1970-luvun laululiikkeen erottaa aikaisemmasta vasemmistolaisesta poliittisesta laulusta, on sen liikkeenomaisuus (Donner 1987, 10, 25–26, 39.). Taistolaisuus merkitsi työväenliikkeen etenemistä ja luokkakantaisen nuorisoliikkeen nousua (Männikkö 2004). Televisiosta seurattiin Vietnamin sodan kauheuksia. Syntyi joukkoliikkeitä, joiden voimin järjestettiin mittavia solidaarisuus- ja rauhankampanjoita. Haluttiin puuttua epäoikeudenmukaisuuksiin, sotaan, työläisten oloihin, silloiseen koulutusjärjestelmään, köyhyyteen jne. Haluttiin muuttaa maailmaa ja uusia lauluja tehtiin luokkataistelun tarpeeseen. (Rautiainen 2001, 16.)

5.1 Nuorisoradikalismi

Suomalaisen laululiikkeen poliittisena selkärankana toimi poliittinen nuorisojärjestö, nuorisoliitto (Donner 1987, 40).

Marxilais-leniniläiset voimat saivat yhä enemmän

kannatusta Teiniliitossa, ylioppilasjärjestöissä ja

kommunistisessa nuorisoliikkeessä. Koululais- ja ylioppilasliikkeessä korostettiin marxilais-leniniläisen opiskelun tärkeyttä ja esimerkiksi yliopistoissa eri ainejärjestöt toimivat vilkkaasti ottaen kantaa opintoasioihin, sekä yhteiskunnallisiin kysymyksiin. (U.J.1994.)

Kuvio 3: Laulajia vanhalla ylioppilastalolla

Suomalaisen ylioppilasradikalismien tunnetuimmaksi tapahtumaksi nousi Vanhan ylioppilastalon valtaus vuonna 1968. Päivää ennen Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan 100-vuotisjuhlia valtasi opiskelijaoppositio juhlapaikaksi tarkoitetun rakennuksen, jotta juhlia ei voitaisi järjestää. Opiskelijat vaativat muutoksia yliopiston opetuksen ja hallinnon sisältöön. Samana vuonna olivat Tshekkoslovakian miehitys ja ensimmäiset mielenosoitukset Neuvostoliittoa vastaan. (Lyytinen & Möttölä 1998.) Haluttiin olla tietoisia siitä yhteiskunnallisesta tilanteesta missä elettiin. Mielenkiintoa herättivät sosialistiset maat, etenkin Neuvostoliitto, Kuuba ja DDR. Nuorisoliike oli globaali. (Donner 1987, 38.)

Laululiikkeen kannalta yksi tärkeimmistä yksittäisistä tapahtumista oli vuoden 1971 lakkokevät. Silloin vallankumoushenkeä saivat myös vasemmistodemarit ja

Kuvio 4: Metallin lakkoon liittyvä mielenosoitus Hakaniemessä vuonna 1971

enemmistökommunistit. (Donner 1987, 39.) Metallityöväen liiton lakko sai laajaa tukea niin Suomessa kuin pohjoismaissakin. Lakkolaisista huokui mahtava yhtenäisyyden ja voiman tunne. Lakko osoitti työväenmusiikin tarpeellisuuden. (Koivusalo & Kallinen 2000, 135.) Varsinkin monet nuoret tunsivat yhteenkuuluvuutta työväenluokkaan ja Suomen lähihistoriassa tapahtuneet kauheudet askarruttivat monen mieltä. Kansalaissodasta ja työväenliikkeestä julkaistiin tuolloin kirjoja ja työväenliikkeen alkutaipaleen tapahtumia ihailtiin. (Seretin 2007.)

Uuden laululiikkeen innostus synnytti työväen lauluperinteen keruu- ja tutkimushankkeita (Jalkanen & Kurkela 2003, 496). Scandia julkaisi 1969 ja 1970 Työväen sivistysliiton aloitteesta *Työväenlauluja I-II*, jonka myötä kiinnostus työväenmusiikkiin ja kisällilauluihin kasvoi. Pian tämän jälkeen syntyi kokoelma SKDL:n kisällilauluja, julkaisijana Love Records, Kansan Sivistystyön liitto sekä Suomen demokraattinen nuorisoliitto. (Rautiainen 2001, 106.) Love Recordsista tuli yksi tärkeimmistä uuden laulun levittäjistä.

Marxilais-leniniläisen ajattelutavan omaksuneet taiteilijat perustivat kaikki taiteenalat yhdistävän taiteilijoiden poliittisen taistelujärjestön, Kulttuurityöntekijäin liiton, johon kuuluivat myös monet laululiikkeen aktivistit. Liiton julkaisu *Kulttuurivihkot* tuki aineistollaan laululiikettä, sen kasvu- ja kukoistuskauden aikana. (Donner 1987, 47.) 1972 perustetun kulttuurityöntekijäin liiton aloitteesta Helsingin sai oman kansainvälisen poliittisen laulun festivaalit 1975, jonka jälkeen niitä pidettiin parin vuoden välein aina vuoteen 1986 saakka (Jalkanen & Kurkela 2003, 497).

5.2 Agitaatiota ja propagandaa

Uudenmaan Sosialistisen Nuorisoliiton yhteyteen perustettiin vuonna 1969 taiteilijayhdistys Agit-Prop -järjestö, joka oli merkittävä liikkeellepanija ohjelmaryhmätoiminnassa. Sen piiriin kuului myös ehkä tunnetuin ryhmä *Agit-Prop* kvartetti, jossa laulavat Martti Launis,

Kuvio 5: Kalle Holmberg, Aulikki Oksanen, Tuomas Vesterinen ja Agit-Prop -kvartetti esiintymässä Vietnamin sodan vastaisessa mielenosoituksessa Kaisaniemen puistossa.

Pekka Aarnio, Sinikka Sokka ja Monna Kamu. Kamua ennen kvartetissa vaikuttivat Kiti Neuvonen ja Anu Saari. Agit-Prop koottiin alun perin 1971 Berliinin poliittisen laulun festivaaleja varten, ja kvartetin voimin suomalaiset avasivat laululiikkeelle kansainväliset yhteydet. Poliittisen laulun muodot levisivät ja eri maista saatiin vaikutteita. (Donner 1987, 40.) Agit-Prop sai hyvän vastaanoton ja lyhyessä ajassa siitä kasvoi yksi laululiikkeen tunnetuimmista kokoonpanoista, joka toimi innoittajana ja esikuvana sadoille ohjelmaryhmille. Agit-propin huippukautta olivat vuodet 1972–75, jolloin se julkaisi kaksi levyä: *Agit-Prop* (1972) ja *Laulu kaikille* (1974) ja esiintyi noin 50 kertaa vuodessa. Kappaleet sävelsivät pääasiassa Kaj Chydenius ja Eero Ojanen. Tekstejä saatiin nykyrunoilijoilta ja klassikoilta. Yhtye keikkailee vielä tänäkin päivänä, mutta käytännössä aktiivinen toiminta loppui vuoteen 1980. (Rantanen 1999.)

1970-luvulla tyypillinen suomalainen ohjelmaryhmä oli tavallisesti nuorisoliiton osaston ylläpitämä ja lähes jokaisella osastolla oli omansa. Esikuvana useimmille ryhmille olivat näkyvimmin esillä olleet taiteilijat ja esiintyjät, kuten Agit-Prop, KOM-teatteri, Aulikki Oksanen ja Kaj Chydenius (Donner 1987, 40, 155.)

Laululiike ei millään muotoa ollut vain pääkaupunkiseudun ilmiö, vaan korkeatasoisia ryhmiä oli kaikkialla maassa (von Bagh 2007, 396).

Kisällilauluperinne tuli takaisin ja ryhmät alkoivat itse kirjoittaa tekstejä, säveltää

ja soittaa. Ryhmille järjestettiin myös koulutusta oman sävellys- ja kirjoitustyön pohjaksi ohjelmakeskuksen ja Kulttuurityöntekijäin liiton toimesta. (Hirvasnoro 2006; Donner 1987, 155.) Ohjelmaryhmien ja yleisön välinen kontakti ja vuorovaikutus olivat liikkeen kehityksen kannalta tärkeitä. Ryhmät esiintyivät aktiivisesti eri tapahtumissa ja tekivät tunnetuksi toimintaa, näkemyksiä ja tavoittelivat mukaan uusia nuoria. (Donner 1987, 65.) Moni liittyikin jäseneksi laulun vaikuttamana.

Laulaminen oli olennainen osa poliittista liikettä. Uuden laululiikkeen musiikki sanoutui irti työväenmusiikin perinteestä ja haki uusia vaikutteita. (Donner 1987, 147.) Keskeistä uudelle laululle oli huomiota herättävä laulutapa. Kovaa laulaminen ja selkeä artikulointi synnyttivät ristiriitaisia reaktioita. Osa lauluista joutui soittokieltoon ja laulutapa koettiin yleisesti sopimattomana. Sen sijaan nuoren älymystön keskuudessa laulutavassa koettiin olevan älyllisyyden periaate. (Rautiainen 2001, 67, 187, 204.) Laulun esittäjää ei pidetty tärkeänä, vaan sen sanomaa (Hirvasnoro 2006). Taitavat säveltäjät ja runoilijat tekivät mahdolliseksi aatteen leviämisen kaikkien yhteiskuntaluokkien tietoisuuteen. Sanoitukset kertoivat usein riistetyistä, sorretuista ja paljastivat kuulijalle maailman kavaluuden. Teemoja haettiin myös ylikansallisten yhtiöiden toiminnasta kehitysmaissa.

Agitoivuus ja emotionaalisuus sekoittuivat kiinnostavalla tavalla. Musiikki saattoi olla emotionaalisesti kiehtovaa ja mukaansatempaavaa, mutta esitystapa asettui emotionaalista sitoutumista vastaan. Tämä tulee hyvin esille Aulikki Oksasen sanoittamassa kappaleessa *Kenen joukoissa seisot* (1969) (liite 1), jota on totuttu pitämään yhtenä taistolaisen liikkeen tunnuslauluna. (Rautiainen 2001, 197, 198, 205.)

Laululiikkeen kehittyminen oli yhteydessä kansainvälisiin tapahtumiin ja virtauksiin ja se muodosti kansainvälisen vuorovaikutuksellisen verkoston (Saunio 1983, 7.) Chilen presidentin Salvador Allenden syrjäyttäminen vuonna 1973 käynnisti länsimaisen solidaarisuuskampanjan. Samoihin aikoihin kuubalainen musiikki oli nousussa ja se heijastui myös suomalaisiin ohjelmaryhmiin eteläamerikkalaisina rytmeinä. (Rantanen 2005, 71.) Etenkin

merkittävä jazzpianisti Eero Ojanen toi lauluissaan esiin kyseistä rytmiikkaa. Lauluja myös käännettiin suomen kielelle. Suomentajana toimi usein Pentti Saaritsa, joka antoi merkittävän panoksen vieraskielisen laululyriikan kääntäjänä. (Donner 1987, 170.)

5.3 Love Records

Laululiikkeellä oli hyvät mediasuhteet. Yleisradion viihdetoimituksen päällikköinä olivat vasemmistolaiset säveltäjät Tapio Lipponen ja Otto Donner. Tärkein rooli uuden laulun levityksessä oli silti Love Recordsilla. (Jalkanen & Kurkela 2003, 497.) Vuonna 1966 toimittaja

Kuvio 6: Love Recordsin logo

Atte Blom perusti suomalaisen levy-yhtiö Love Recordsin yhdessä säveltäjä-muusikko Henrik Otto Donnerin ja jazz-muusikko Christian Schwindtin kanssa. Love Recordsista tuli Suomen tärkein vaihtoehtoisen ja kaupallisesti marginaalisen musiikin tarjoaja 1970-luvulla ja se julkaisi lähes kaikki laululiikkeen äänitteet. Poliittisen laulun läpimurto ei luultavastikaan olisi onnistunut ilman sitä. Vaihtoehtolevy-yhtiö pystyi hetkellisesti murtamaan suurten yhtiöiden monopolin ja vallankumous eteni kaseteilla ja levyillä. Suurin osa klassikoista, kuten Aulikki Oksasen *Kenen joukoissa seisot* sekä *V. I Lenin 1870–1970* julkaistiin 1970–1974 välisenä aikana. Love Records teki konkurssin vuonna 1979. Se tuotti toimintansa aikana lähes neljäsataa albumia ja 350 singleä. Tunnetuimpia Love Recordsille levyttäneitä olivat mm. Wigwam, Agit-Prop, Hector, Hurriganes, M. A. Numminen ja Rauli ”Badding” Somerjoki. (Donner 1987, 47; Rantanen 2005, 66.)

Uuden poliittisen laulun ja erottamattomasti rakkauslaulujen aluetta viljelleen laululiikkeen korkein kausi kesti Suomessa puolitoista vuosikymmentä (1965–80) ja saavutti kansainvälisen tason (von Bagh 2007, 396). Tarkkaa ajankohtaa laululiikkeen päättymiselle ei voida määrittää. 1970-luvun puolessa välissä taistolaisuus alkoi asteittain menettää suosiotaan ja laululiikkeen voidaankin sanoa kuolleen poliittisen liikkeen mukana. (Donner 1987, 83.) Oikeistolainen ajattelu

lisääntyi vasemmistokulttuurin arvostuksen laskiessa ja samalla poliittisten kulttuurijärjestöjen merkitys laski. Monet opiskelija-aktiivit alkoivat sijoittua työelämään ja perustaa perhettä, eikä uudesta sukupolvesta löytynyt poliittiselle laululle työnjatkajaa. Pitkäjännitteinen järjestötyö ilman suuria tuloksia tuotti monissa malttamattomuutta kehityksen hitauteen. (Männikkö 2004.) Aito, aatteellinen, vallankumouksellinen innostus hiipui. Yksittäiset laululiikkeen ilmiöt jatkuivat ja sen keskeiset vaikuttajat jatkoivat toimintaansa vasemmistokulttuurin parissa. Love Recordsin konkurssi vaikutti myös suuresti laululiikkeen hiipumiseen, sillä sen myötä ohjelmaryhmien levytysmahdollisuudet vähenivät huomattavasti. (Donner 1987, 54.)

1980-luvun alussa syntyi laajapohjainen eurooppalainen rauhanliike, jonka yhdeksi osaksi tuli taiteilijoiden rauhanjärjestö PAND. Suuri osa aktiivisista vasemmistolaisista liittyi laululiikkeen sijasta rauhanliikkeeseen, jota alkoivat tukea kokonaiset organisaatiot kuten Kulttuurityöntekijäin liitto. Useat onnistuneet tapahtumat, kuten Taiteilijoiden rauhanjuna toivat rauhanliikkeelle näkyvyyttä, jollaiseen pienenevä laululiike ei enää kyennyt. Syntyi tilanne, jossa kaksi samoihin päämääriin pyrkivää liikettä joutui tahattomaan kilpailuasemaan. 1970-luvun laululiikkeen ovat osaksi korvanneet vaihtoehtoliikkeet: rauhanliike ja Elävän musiikin yhdistyksen ohella vihreät, ydinvoiman vastainen liike ja feminismi. (Donner 1987, 57–58.)

5.4 Kantaaottava laulu tänään

Vuodesta 1978 alkaen suomalaisen nuorisomusiikin painopiste alkoi siirtyä rockiin. Suomalaiset nuorisojärjestöt omaksuivat rockin poliittiseksi ilmaisukeinokseen vain vähitellen ja pitkin hampain. Rock-harrastus Suomessa kanavoitui aluksi Elävän musiikin yhdistykseen, joka oli monissa suhteissa laululiikkeen seurausilmiö. Elmu, Elävän musiikin yhdistys ry perustettiin vuonna 1978 pelastamaan helsinkiläinen musiikkielämä. Yhdistys keskittyi järjestämään yhtyeille harjoitus- ja esiintymistiloja, ja jo muutamassa viikossa Elmulla oli kolmisen tuhatta jäsentä. Toiminnassa painottuvat epäkaupallisuus ja riippumattomuus taiteellisista suunnista. (Elmu Ry 2006.) Elmu-liike jäi kuitenkin hajanaiseksi, ja innostus sammui osaksi myös yhteiskunnan tuen puutteeseen.

Sittemmin rock-harrastus on elänyt ennen kaikkea laajana rockfestivaali-ilmionä. Myös paikallisradioiden synty vuonna 1985 liittyi rockin asemaan vallitsevana nuorisokulttuurina. Kanta-aottava rock-musiikki sai näiden kautta uuden vaikutusmahdollisuuden. (Donner 1987, 56–57.)

Näkyvintä kanta-aottavuus oli 70-luvun lopulla syntyneessä punk-musiikissa. Poliitiikka tiedostettiin, puoluekantaa ei korostettu, mutta suureksi osaksi se oli vasemmistolaista. Musiikilla hyökättiin mm. valtiovaltaa, tylsyyttä ja koulujärjestelmää vastaan, sekä korostettiin vapautta ja hetkessä elämistä. Suosituimmiksi punk-nimiksi nousivat Pelle Miljoona, Eppu Normaali ja Maukka Perusjätkä. Kappaleet ottivat kantaa mm. virkavallan käytökseen, työttömyyteen ja sananvapauteen. Myös 80-luvulla Hassisen koneessa ja Sielun veljissä vaikuttanut Ismo Alanko on kunnostautunut kanta-aottavana rocklyyrikkona. Lauluissaan *Rappiolla* ja *Kun Suomi puto puusta* (Liite 2) hän tutkii purevan ironisesti suomalaista ihmistä ja yhteiskuntaa (von Bagh 2007, 460). Kanta-aottava laulu on saanut monenlaisia muotoja, eikä se ole sidoksissa yhteen musiikkityyliin. Myös rap- ja reggae-piireissä on kuultavissa räikeitä ja suoraa kannanottoja nyky-yhteiskuntaa kohtaan. Hyvä esimerkki tästä on viime eduskuntavaaleissa ehdokkaana ollut Steen1 (Liite 3). Kanta-aottavuutta on aina esiintynyt populaarimusiikissa, jossa sanoma ei tosin välttämättä ole niin ilmeinen ja julistava.

Uutta laulua lähellä oleva musiikki nosti päätään 1994, jolloin Ultra Bra -yhtye osallistui Suomen Demokraattisen Nuorisoliiton järjestämään poliittisten laulujen kilpailuun. Yhtye muistutti sävelkieleltään ja esitystavaltaan 70-luvun työväenlauluja. (Melasniemi 2002.) 2000-luvulle tultaessa myös Agit-Prop –kvartetin musiikista kiinnostuttiin uudelleen. 2006 Agit-Prop oli mukana Jouko Aaltosen ohjaamassa dokumentaarisessa musiikkielokuvassa *Kenen joukoissa seisot*, joka keskittyy 1970-luvun laululiikkeeseen, ja levytti sen yhteydessä pitkän tauon jälkeen myös uusia kappaleita. Muitakin työväenlauluperinnettä jatkavia kuoroja, laulukvartetteja ja yhtyeitä on vielä olemassa. Esimerkkinä tästä on vuonna 1952 perustettu aatteellinen sekakuoro Koiton nuorisokuoro, myöhemmin Koiton Laulu, jonka johtajina toimivat mm. Toni Edelman, Monna Kamu ja Kaj Chydenius (Kuusterä 2007). Kuoro toimii edelleen aktiivisesti ja vetää riveihinsä

uusia nuoria harrastajia. Lauluryhmien toiminta ulottuu harvoin mediaan asti ja varsinaista työväenmusiikkia levytetään erittäin vähän.

Työväenmusiikki ei ole kadonnut, vaan se on siirtynyt yhä vanhempiin ikäpolviin. Yhteislauluperinteen hiipuessä karaoke on saanut jalansijaa suomalaisessa laulukulttuurissa. Nykyään työväen lauluperinne siirtyy seuraaville polville mm. karaokelevyjen muodossa. Vanhoja työväenlauluja pääsee kuulemaan myös perinteisillä työväen vappujuhilla.

6 RADIO JEREVAN

Koska Oy Yleisradio Ab eivät muutkaan kaupalliset kanavat suostu radioimaan ainuttakaan pienen ihmisen oikeuksia puolustavaa kansalaistapahtumaa, tekee sen Radio Jerevanin ajankohtaistoimitus vaikka siivouskomerosta käsin.

Radio Jerevan on akustinen ohjelmaryhmä. Sen repertoaari ulottuu 1900 – luvun alun kotimaisista työväenlauluista M.A. Nummisen ja Kaj Chydeniuksen kautta Bertolt Brehtiin ja Violeta Parraan. Jerevan ammentaa näyttämöllisen yleisilmeensä folkloristisesta satiirista.

6.1 Keitä me olemme

Radio Jerevan on nelihenkinen ohjelmaryhmä, johon kuuluvat Minja Koski, Emmi Jauhiainen, Hannu Salminen ja Jussi Sorjanen.

Hannu Salminen on 53-vuotias Lahtelainen näyttelijä. Tällä hetkellä hän työskentelee Teatteri Vanhassa Jukossa. Salminen on liittynyt Suomen Demokraattiseen Nuorisoliittoon jo 70-luvun alussa ja toiminut useita vuosia Suomen Kommunistisen Puolueen riveissä. Radio Jerevanissa Hannu laulaa ja soittaa kitaraa.

Kitaristi Jussi Sorjanen on 21-vuotias teatterin ja draaman tutkimuksen opiskelija Tampereen Yliopistosta. Sorjanen on kotoisin Heinolasta ja vaikuttanut useissa eri yhtyeissä.

Minja Koski on kuhmolaiset juuret omaava 25-vuotias musiikkiteatterin opiskelija Lahdesta. Radio Jerevanissa Minja Koski laulaa ja soittaa huilua.

25-vuotias Emmi Jauhiainen on Pieksämäellä syntynyt Kuhmon kasvatti. Hän opiskelee musiikkiteatteria Lahdessa. Hän sekä laulaa että soittaa huilua Radio Jerevanissa.

Kuvio 7: Radio Jerevan

6.2 Alkutaival

Laulu- ja soitinyhtye Radio Jerevan syntyi syksyllä 2006 esiintymään 26.10. EU:n epävirallisen huippukokouksen yhteydessä pidettyyn rauhanomaiseen EU:n vastaiseen mielenosoitukseen. Huippukokouksen aiheena olivat ihmisoikeus- ja energiakysymykset. Myös Venäjän presidentti Vladimir Putin osallistui kokoukseen. Radio Jerevan otti musiikillisesti kantaa talouspoliittisiin kysymyksiin kappaleella *Riistäjän lait*, *Siirtotyöläisellä* työvoiman vapaaseen liikkuvuuteen ja kehotti yhteiseen rintamaan kappaleella *Vapauden kaiho*.

Nimi Radio Jerevan juontaa juurensa Neuvostoliiton kukoistuksen ajoilta. Silloin siellä ilmestyi pilalehti *Krokodil*, joka aloitti toimintansa Hruschtshevin niin kutsuttujen suojasäiden aikaan. Lehdessä oli palsta nimeltään Radio Jerevan, epäsosiaalinen kirjelaatikko, johon kuvitellut kansalaiset lähettivät kirjeitä kuvitellun radioaseman toimitukselle. Jerevan on myös Armenian sosialistisen neuvostotasavallan pääkaupunki, jossa tiedettävästi oli yksi radioasema, radio Jerevan.

Vaikuttava esiintyminen mielenosoituksessa poiki ohjelmaryhmä Radio Jerevanille keikkoja ja vuoden aikana yhtye on keikkaillut erilaisten järjestöjen tilaisuuksissa, mm. SAK:n satavuotisjuhlilla, monikulttuurikeskus Multi-Culti:n tapahtumissa, Lahden kodittomien yössä, vappumarssilla, Teatteri Vanha Jukon Perkele -konsertissa, sekä SKP:n vaalitilaisuuksissa Forssassa, Heinolassa Hämeenlinnassa ja Lahdessa.

6.3 Sovituksista

Tulkinnallisesti Radio Jerevan palaa osittain vuosikymmeniä taaksepäin, kanta-aottavan laulun alkujuurille. Musiikillinen kieli on tarkoituksellisesti hiomatonta ja hengittävää, sekä voimakkaasti tekstiä korostavaa. Yhtyeestä hehkuva energia ja musiikillinen ilmaisu ovatkin herättäneet kiinnostusta myös henkilöissä, jotka jo kolmekymmentä vuotta sitten olivat aktiivisia työväenliikkeen toiminnassa. Myös kokoonpanona yhtye on hyvin mielenkiintoinen. Tässä muodossa olevia ohjelmaryhmiä on vaikea nykypäivänä enää löytää. Nykykorva on tottunut kuuntelemaan hyvin loppuun asti tuotettua ja jalostettua musiikkia. Yksinkertaisuudellaan ja akustisuudellaan ryhmä mukautuu helposti paikkaan kuin paikkaan.

Kaikki sovitukset ovat syntyneet bändin yhteistyönä, jossa jokaisella on tärkeä roolinsa. Sovitukset palvelevat ja tukevat tekstiä ja yhtye hyödyntää monipuolisesti käytettävissä olevia instrumentteja. Useimmat Radio Jerevanin valitsemista kappaleista on alun perin sovitettu kokonaisuudelle bändille tai kuorolle, joten samanlaiseen kuulokuvaan ei ole pyritty. Radio Jerevan onkin vuosien

varrella omaksunut omintakeisen musiikillisen lähestymistavan vanhaa työväenlauluperinnettä kunnioittaen.

Kappaleiden valintakriteerinä on hyvä, kantaaottava teksti, sillä Radio Jerevan on rehellistä agitaatiota ja propagandaa ja pyrkii puhuttelemaan kuulijaansa. Osa kappaleista onkin valittu tiettyä tapahtumaa varten, esimerkiksi M. A Nummisen säveltämä *Kaikki ihmisolennot* sovitettiin YK- päivän juhlaa varten. Radio Jerevanille on tärkeää, että sen esiintyminen on perusteltu teko.

Mielenkiintoisia muodonmuutoksia ovat kokeneet esimerkiksi *Kielletyt käskyt* ja *Naiseni kanssa eduskuntatalon puistossa*, joissa myös kitara ja puhalltimet käyvät oman vuoropuhelunsa. Erityisen toimiva yhdistelmä syntyy laulun ja huilun yhteistyöstä, jossa huilu tukee laulajaa omalla vastamelodiallaan. Persoonallisen lisävärin tuovat raikkaat huilu- ja laulustemat mm. kappaleissa *Elsa* ja *Vapauden kaiho*.

Salmisen vahvinta aluetta ovat irvailevat kupletit ja vanhat työväenlaulut, joissa hänelle luontainen, vahva tulkinnallisuus, pääsee oikeuksiinsa. Vastavoimana ovat Kosken ja Jauhaisen heleät naisäänät, sekä vahva ja hioutunut yhteissoundi. Sorjasen rohkea ja ilmava soitanta sekä rento riehakkuus luovat ryhmälle vankan rytmillisen perustan. Neljä voimakasta persoonaa musiikillisine vahvuuksineen muodostavat yhteen sulautettuna Jerevanin musiikillisen ilmeen.

6.4 Esityksen suunnittelu

Taiteellis-tutkimuksellisen opinnäytetyömme varmistuttua oli luonnollista käyttää Radio Jerevania työn taiteellisessa osiossa. Yhtyeemme muut jäsenet, Sorjanen ja Salminen, lähtivät mukaan projektiin. Kysyimme tilaa Teatteri Vanhasta Jukosta, jonka nimissä olemme useasti keikkailleet. Sovimme esiintymispäiväksi 3.3.2008 ja tilaksi teatterin lämpiön, joka on sopivan intiimi akustiselle musiikille. Olemme useasti keikkailleet myös äänentoistoa käyttäen, mutta halusimme tehdä konsertin akustisen ohjelmaryhmän perinnettä kunnioittaen. Alun perin ajattelimme pitää ilmaiskonsertin, mutta kulusyistä päädyimme yhdessä Jukon kanssa viiden euron

hintaiseen lippuun. Lämpioon mahtuu noin 50 katsojaa, mikä tuntui meistä riittävältä määrältä.

Markkinointia varten tarvitsimme julistekuvan. Mahdollisuus kuvan ottamiseen järjestyi Teatteri Vanhassa Jukossa 27.1.2008 ennen SKP:n järjestämää kansalaissodan muistopäivää, jossa olimme esiintymässä. Kuvan otti kuvataiteita opiskeleva Eeva Jauhiainen. Huolehdimme itse julisteiden levittämisestä. Kiireellisen aikataulun vuoksi emme ehtineet ilmoittamaan esitystä lehtien tapahtumakalentereihin, joten painotimme markkinointia taidekouluihin ja kulttuuriharrastajien piireihin.

Konsertin kappaleet päätimme valita jo olemassa olevasta ohjelmistostamme lukuun ottamatta kappaletta Che Guevara, jonka päätimme harjoitella tätä tilaisuutta varten. Kappaleet muodostavat suhteellisen kattavan katsauksen työväenliikkeen historiasta, joka tukee mainiosti opinnäytetyömme kirjallista osiota. Päätimme, että konserttimme ohjelma etenee lineaarisesti kappaleiden tekstien syntyvuosien mukaisesti. Käsiohjelmaan kirjoitimme pienet kertomukset kappaleista, joista selviää tärkeitä laululiikkeen vaikuttajia ja tapahtumia (Liite 4). Esityksessä halusimme säilyttää Jerevanille tyypillisen avoimen vuorovaikutuksen, jossa tilaa jää myös improvisoiduille välispiikeille.

6.5 Konsertti 3.3.2008 klo 19.00

Esiintymispäivänä järjestelimme lämpion esiintymiskuntoon yhdessä Teatteri Vanhan Jukon henkilökunnan kanssa. Saimme Musiikin laitokselta lainaan videokameran esityksen taltioimista varten. Käytännön järjestelyjen jälkeen meille jäi vielä aikaa käydä konsertti tilassa läpi. Jukolaiset hoitivat sekä lippujen myynnin että kahvion ja saimme vielä apua konsertin kuvaamisessa.

Ensimmäisten kuulijoiden saapuessa puoli seitsemän jälkeen oli lämpiössä jo hyvä, lämminhenkinen tunnelma. Pöydät oli järjestelty noin 20 asiakkaalle, joiden lisäksi oli baarijakkaroita ja seisomatilaa. Yleisöä tuli kaiken kaikkiaan 30, joka oli erittäin sopiva määrä. Suuri osa yleisöstä oli meille jo edellisiltä keikoilta tuttua, mutta ilahduttavaa oli että joukossa oli myös uusia kasvoja. Ennen

konserтин alkua otimme yleisöä vastaan lämpiössä ja siirryimme vasta ihan viime hetkellä verhoihin. Jos pientä alkujännitystä olikin, se laukesi heti ensimmäisen kappaleen aikana. Saimme hyvän kontaktin yleisöön, joka reagoi ja eli mukana koko esityksen ajan. Aplodien saattelemana soitimme lisäkappaleen ja yleisön pyynnöstä vielä Kainuun maakuntalaulun. Nälkämaan laulua emme olleet harjoitelleet tähän tilaisuuteen. Me Kainuun tytöt lauloimme sen ja jälkeenpäin ajateltuna se oli melko komea lopetus hienolle illalle.

Yleisö oli silminnähden innostunut ja antoi positiivista palautetta. Toivon mukaan he saivat hyvän mielen lisäksi mukaansa myös ajattelemisen aiheita. Itse olimme erittäin tyytyväisiä esitykseemme ja luomaamme kokonaisuuteen. Kappaleiden järjestäminen historian mukaan tuki yllättävän hyvin musiikillista kokonaisuutta. Se loi rytmivaihteluita ja toisaalta nivoi samankaltaisia kappaleita yhteen. Tilan akustiikka oli hyvä. Radio Jerevan jatkaa keikkailua valmiimpana kuin koskaan.

7 POHDINTAA

Opinnäytetyön prosessin aikana on selvästi vahvistunut tunne siitä, että musiikilla voi vaikuttaa. On ollut hämmästyttävää huomata, kuinka ajankohtaisia esimerkiksi jo 1900-luvun alkupuolella kirjoitetut laulut edelleen ovat. Olemme kokeneet, että vahvojen runoilijoiden ja säveltäjien teoksien kautta voimme olla mukana taistelussa kapitalismia vastaan. Tässä muodossa olevia, Radio Jerevanin kaltaisia ohjelmaryhmiä on todella vähän.

Olemme törmänneet omassa opiskeluympäristössämme välinpitämättömyyteen yhteisiä asioita kohtaan. Ajatellaan, että se mitä maailmalla tapahtuu ei vaikuta yksilöön, saati se, mitä päätöksiä poliitikkomme tekevät. Tämä on laiskaa ajattelua, tuskin edes sitä. Mielestämme olisi tärkeää, että taiteilijat ymmärtäisivät, kuinka paljon he voivat tekemisellään vaikuttaa ja miten suuri kantaaottava voima esimerkiksi teatterilla, musiikilla ja kuvataiteella on. ”Taiteella, joka ei liity yhteiskuntaan ei tule olemaan siinä paikkaa” (Saunio 1983, 20).

Esiintymisemme on herättänyt kuulijoissa erilaisia tuntemuksia. Joissakin paatuneissa oikeistolaispiireissä poliittista laulua on kauhisteltu ja koettu se lähes rikolliseksi toiminnaksi, mutta tarkoituksemehan juuri on herättää ajatuksia ja synnyttää keskustelua, oli se minkälaista tahansa. Ilahduttavaa on, kuinka innostuneesti suurin osa yleisöstä on vastaanottanut meidät. Suora anarkistinen sanoma on enemmän kuin tervetullutta nykyiseen henkiseen ja taloudelliseen ilmastoon.

Huoli tätä aikaa kohtaan, yhteiskunnan vääristymät ja median muokkaama kuva siitä, antavat meille aihetta lauluun. Ja aiheethan eivät tästä yhteiskunnasta lopu. Etenkin nuorison kasvava kiinnostus vasemmistopolitiikkaan luo uskoa tulevaisuuteen. Uskomme musiikin voimaan. Laulu ottaa kantaa tulevaisuudessakin. TAISTELU JATKUU!

Kuvio 8: Radio Jerevan: Jussi Sorjanen, Emmi Jauhiainen, Minja Koski, Hannu Salminen

LÄHTEET:

Kirjallisuus:

Almond M. 1991. Vallankumous. Suom. K.Turtia. Otava: Helsinki

von Bagh, Peter, 2007. Sininen Laulu,
Itsenäisen suomen taiteiden tarina, WSOY, Helsinki

Donner Philip(toim.), 1987. Äänetön pauhu,
Hahmotelmia 70-luvun poliittisesta laululiikkeestä. Työväen musiikki-instituutti,
Helsinki

Grown Pekka, 1979. Laulukirja,
Työväenlauluja kahdeksalta vuosikymmeneltä. Kustannusosakeyhtiö Tammi,
Helsinki

Jalkanen P. & Kurkela V., 2003. Suomen musiikin historia,
Populaarimusiikki, WSOY, Helsinki

Kari, Virpi, 2007, Työväen laulukirja
F-kustannus, Helsinki

Koivusalo V. (valokuvat), Kallinen T. (toim.)2000. Pitkä 70-luku, valokuvia ja
muistikuvia.
Kustannusyhtiö TA-tieto Oy, Helsinki.

Ojanen Eero, 1974. Laulu Kaikille
Love Records

Rantanen, Miska, 2005. Love Records 1966–1979,
Tarina-taiteilijat-tuotanto. Schildts kustannus oy, Porvoo

Rautiainen, Tarja, 2001. Pop, Protesti, Laulu
Korkean ja matalan murroksia 1960-luvun suomalaisessa populaarimusiikissa.
Tampere University Press, Tampere

Salo, A. 1967. Lapualaisooppera.
Kustannusyhtiö Tammi, Helsinki

Saunio Ilpo(toim.), 1983. Laulu ottaa kantaa,
Aineistoa 1970-luvun laululiikkeestä. Työväen musiikki-instituutti, Helsinki

Saunio, Ilpo, 1974. Veli sisko kuulet kummat soitot,
työväenlaulut eilen ja tänään. Kansankulttuuri oy, Helsinki

Saunio Ilpo & Tuovinen Timo, 1978. Edestä aatteen,
Suomalaisia työväenlauluja 1890–1938. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki

Salminen, H. 2008. Teatteri Vanha Juko, näyttelijä.
Haastattelu, 8.3, 17.3 2008, Lahti

Sähköiset artikkelit:

Hirvasnoro, Kai, 2006. Laulava vallankumous ei syönyt lapsiaan. Kansan
Uutisten Viikkolehti
<http://hirvasnoro.blogspot.com/2006/03/laulava-vallankumous-ei-synyt-lapsiaan.html> 17.3.2006

Koskinen, J.T. Musiikin avantgarde 1960-luvulla.
Lastenkamarikonsertit kyseenalaistivat musiikin pinttyneitä arvoja.
<http://www.yle.fi/teema/sininenlauu/artikkeli.php?id=283> 1.3 2008

Männikkö, Heikki, 2004
Taistolaisuuden romahdus ennakoi työväenliikkeen vaikeuksia. Kansan ääni
<http://www.euvkr.com/6-2004.html> 6/ 2004

Rantanen, Miska, 2000. Toverit herättää!,
1970-luvun poliittisen laululiikkeen matka nuorisomuodiksi.
www.tyovaenperinne.fi/tyovaentutkimus/2000/Toverit.htm 1.3.2008

Rantanen, Miska, 1999, Olen kommunisti - Laulukvartetti Agit-Prop,
Love records ja 1970-luvun poliittinen laululiike.
<http://koti.welho.com/mrantan4/loverecords.html> 9/1999

Sumuvuori, Johanna, 1999. Maanalaista menoa! Otteita suomalaisen
undergroundin historiasta <http://www.sumuvuori.net/underground.html>

U.J., 1996. NUORI TAHTO- nuorisotoimintaa ennen ja nyt
Työläisnuorisoliikkeen vaiheita
<http://www.uta.fi/~otkike/nuori.html> 3.5.1996

Kuvat:

Kuva 1: Suomen kommunistisen puolueen logo
<http://www.skp.fi/vaalit/tulosteita/skplogo.gif>

Kuva 2: Kisällitöryhmä säästäjineen vallankumousjuhlassa Kulttuuritalolla.
<http://www.yksityisetkeskusarkistot.fi/kark>

Kuva 3: Muun muassa Jussi Raittinen, Kari Rydman ja Eveliina Pokela, Sinikka
Sokka, laulamassa vanhan Ylioppilastalon näyttämöllä. Kuvaaja: Simo
Rista, kevät 1970
<http://taivaanalla.lasipalatsi.fi/haku/frame.html>

Kuva 4: Metallin lakkoon liittyvä mielenosoitus Hakaniemessä vuonna 1971.
Mukana Eeva Peltonen kukkasomisteisessa takissaan. Kuvaaja: Matti
Koivumäki. Suomen valokuvataiteen museo.
<http://www.tyovaenperinne.fi/tyovaentutkimus/tt2006/>

Kuva 5: Kalle Holmberg, Aulikki Oksanen, Tuomas Vesterinen ja Agit-Prop -kvartetti esiintymässä Vietnamin sodan vastaisessa mielenosoituksessa Kaisaniemen puistossa. Kuvaaja: Simo Rista 1970/06.

<http://taivaanalla.lasipalatsi.fi/haku/frame.html>

Kuva 6: Love recordsin logo

http://en.wikipedia.org/wiki/Image:Love_Records_logo.jpg

Kuva 7: Radio Jerevan

Teatteri Vanha Juko 27.1.2008 Kuvaaja: Eeva Jauhiainen

Kuva 8: Radio Jerevan

Teatteri Vanha Juko 27.1.2008 Kuvaaja: Eeva Jauhiainen

Liite 1.

KENEN JOUKOISSA SEISOT?

Aulikki Oksanen

Ei ystäväni, ei synny rakkaus maailmaan
odottaessasi taivaan armoa, vallanpitäjien sääliä.
Ei ystäväni, niin kauan kun leivästä jää reikä leipojan käteen
jääköön rakkaudesta puhuminen pastorien houreiksi.

Pitäkööt Leijonat makeiskorinsa!
Puolueettomat humanistit korulauseensa!
Tätä vääryyttä vastaan ei taistella kukkasin.
Tätä verta ei pysäytä pehmeä myötätunto.
Nälkäisten vatsat eivät suudelmista täyty.

Kenen joukoissa seisot?
Kenen lippua kannat?
Ei synny rakkautta ilman oikeutta,
ei synny oikeutta ilman taistelua,
ei taistelua ilman yhteistä rintamaa.

Liite 2.

KUN SUOMI PUTOS PUUSTA

Ismo Alanko

Kun Suomi putos puusta oli kaunis kesäsunnuntai
hölmistynyt ihmislapsi vaihtoi oljet parkettiin
hikisiltä poskipäiltä räkä valuu minne lie
Koskenkorva körttikansan nirvanaan vie

Karjalainen kierosilmä katsoi näyttöpäätteeseen
Litmaskunto osti pullon Beaujoilais'ta murheeseen
savolainen juniori acid haussiin män'
pohjiks veti pontikkaa ja päälle enemmän

Kun Suomi putos puusta kaikki kävi äkkiä
ei nähty itse sikaa eikä edes säkkiä
kun Suomi putos puusta maito oli milkkiä
pilkkisaalis pakasteita, yöt blackiä
kun Suomi putos puusta kaikki kävi kovin äkkiä

Suo, kuokka ja Jussi
Martti Luther ja muovipussi
Saksa ja Ruotsi ja Venäjä huokas
kuin yhdestä suusta
kun Suomi putos puusta

Kun Suomi putos puusta aikarauta näytti seitsemää
kahdeksalta jalka poikki tasoelinkisoihin
toinen jalka navetassa, toinen tenniskentällä
toinen käsi utareella, toinen kaukosäätimellä

Metsäläinen mielikieli vatkaa suuta suurempaa
savusaunan pimeydessä datanomin onni saa

Hämäläisen Vejjo kääntää kiinalaista pizzaa
Kolumbuksen hansaherkun nimiin vääntää risukimpun

Suomi putos puusta kaikki kävi äkkiä
ei nähty itse sikaa eikä edes säkkiä
kun Suomi putos puusta maito oli milkkiä
pilkkisaalis pakasteita, yöt blackiä
kun Suomi putos puusta kaikki kävi kovin äkkiä

Suo, kuokka ja Jussi
Martti Luther ja muovipussi
Lappi ja Kainuu ja Karjala huokas
kuin yhdestä suusta
kun Suomi putos puusta

Kun Suomi putos puusta kaikki kävi äkkiä
ei nähty itse sikaa eikä edes säkkiä
kun Suomi putos puusta maito oli milkkiä
pilkkisaalis pakasteita, yöt blackiä
kun Suomi putos puusta kaikki kävi kovin äkkiä

Liite 3.

PALA

Seppo Lampela alias Steen Christensen

Ei oo salaisuus et kannan aina messissä rassii
menen itään tai stadiin, turvallisuuden takii
Enää vähemmistö noudattaa lakii, ku olosuhteet
vaimentaa omantunnon ja nostaa esiin pimeet tunteet
Pelolla meitä pidetään kurissa
kameroita metroasemilla ja junissa
Luottamus haudattu syvälle voiton tavottelun alle
pelko riittää perusteeks aseenkantoluvalle
Sikariporras sumplii meitä vastaan kabineteissaan
hyvinvointivaltio, perusteet kateissa
Mielenterveys puristettuna napeissa, kuka hyötyy
et kelakorvaus kemikaalit meidän tajuntaan syöpyy
Kelakorvaus, tarkoittaa et douppi on laillista
haittavero lupaa meille sen olevan turvallista
Älä polta kannabista, se on vitun vaarallista
siit valtio, ei oo vielä tehny verolistaa
Kenen maa tää on, kenen on tää kaupunki
Kenen maa tää on, kenen on tää kaupunki
Kenen maa tää on, kenen on tää kaupunki
Kenen maa tää on, kuule kun tulilanka palaa

Pala Arkadianmäki pala vitun paska, mä en tarvi kahta sataa liskokuningasta
Pala Arkadianmäki pala vitun paska, revitään hyöty irti veronmaksajasta
Pala Arkadianmäki pala vitun paska, täl taval kasvatan mun kolmee vitun lasta
Pala Arkadianmäki pala vitun paska, ehkä tuhkas nousee alkuun jostain
paremmasta

Sä luulet mun jauhavan paskaa
käynnäs on sota alempaa yhteiskuntaluokkaa vastaan
Sossu massit pakastaa, pistää tuet jäihin

istuttaa lisää itseinhoo pieniin tulostepäihin
Joidenki liika taitaa olla liian vähän
siks mä räbään, kunnes joku tulee selittämään
Miks jonku kädet, hitto, kuvia räpsii
tekee hyödyttömät, puolustuskyvyttömäksi
Paskalakin vallan huomaa meidän ympärillä
toimii puskurina yhteiskuntaluokkien välillä
Leikkaa sosiaaliturvaa, lisää rahaa kyttille
maija pihan turvaa, teippi suun eteen mykille
Joo kutsumaton kotikäynti, puhelimet kuuntelussa
väärä numba kirjoitettuna, äänestyslapussa
Huumeruiskuja rapussa, väärää tavaraa mä dussaan
sun nimes lukee isol varpaas roikkuvas lapussa

Pala Arkadianmäki pala vitun paska, mä en tarvi kahta sataa liskokuningasta
Pala Arkadianmäki pala vitun paska, revitään hyöty irti veronmaksajasta
Pala Arkadianmäki pala vitun paska, täl taval kasvatan mun kolmee vitun lasta
Pala Arkadianmäki pala vitun paska, ehkä tuhkas nousee alkuun jostain
paremmasta

Sä voit osoittaa mua sormella
mut istut sun norsunluutornis liian korkeella
Kokoomus oikeella, heitteillejättö, torni pois
tuhannet ilman kotia, sivarit Supon valikos
Nykypäivän sotia, soditaan uutisoinnin kautta
sun aivoi sorkitaan, annetaan näennäist vapautta
Lisätään uutisia väkivalta rikoksista
väkivalta vähenee, eiks se mitään todista
Pelko, poliisi, vartijat, kamerat
lääkkeet, TV, alkoholi, silmät sameat
Ohjailtavissa johtajien mielen mukaan
lopeta duuni, nää et mitä tulee tapahtumaan
Yleislakot lopetetaan, pakkokeino laeilla
poliiseilla, taseilla, konetuliaseilla, joo

Tsekkaa mun lainit jos et ole täysin tyhmä
tajuut ettei Suomen laki suojele sua vittu yhtään

Pala vitun paska.

Pala Arkadianmäki pala vitun paska, mä en tarvi kahta sataa liskokuningasta
Pala Arkadianmäki pala vitun paska, revitään hyöty irti veronmaksajasta
Pala Arkadianmäki pala vitun paska, täl taval kasvatan mun kolmee vitun lasta
Pala Arkadianmäki pala vitun paska, ehkä tuhkas nousee alkuun jostain
paremmasta

**Koska Oy Yleisradio Ab eivät kä muutkaan kaupalliset kanavat
suostu radioimaan ainuttakaan pienen ihmisen oikeuksia
puolustavaa kansalaistapahtumaa, tekee sen Radio Jerevanin
ajankohtaistoimitus.**

Radio Jerevanin toimitus:

Minja Koski
Emmi Jauhiainen
Hannu Salminen
Jussi Sorjanen

Kiitos!

Teatteri Vanha Juko
Eeva Jauhiainen

Radio Jerevan

Perustuslaillisten riemumarssi 1906

Yhä ajankohtainen riemumarssi ilmestyi ensi kerran 1906 Tampereella arkkiveisuna. Sen tekijä on forssalainen työmies Kalle Jousinen. Kappaleessa on arkkiveisujen tapaan paljon säkeistöjä, alun perin 14.

Punavangin laulu 1918

Punavangin laulun kirjoitti lehtimies ja runoseppo Jali Joutsenniemi ollessaan kansalaissodan vankileirillä.

Vapauden kaiho 1920-luku

Vapauden kaiho lienee merkittävin 1920-luvulla syntyneistä amerikansuomalaisista työväenlauluista. Sen kirjoittajaa ei tiedetä, mutta laulu tunnetaan yleisesti Hiski Salomaan levyttämänä. Salomaa toimi Michiganissa räätälinä ja ravintoloitsijana (1891–1957).

Kisällitär laulu (Työläistytöret railakkapäät) 1930-luku

Laulun sanat ja sävel on saatu Kirsti Lauttaselta, joka oppi sen Multian työväenyhdistyksen nuorisajaoston kisällitärissä 1940-luvulla. Laulu lienee kuitenkin syntynyt jo 1930-luvulla. Kaj Chydenius sävelsi sen uudelleen Agit-Prop kvartetille vuonna 1972.

Oppimisen ylistys 1932

Bertolt Brecht kirjoitti Oppimisen ylistyksen (Lob des Lernens) vuonna 1932 ensi-iltansa saaneeseen Äiti-näytelmään, joka perustui Maksim Gorkin samannimiseen romaaniin. Musiikin näytelmään teki Hanns Eisler, jonka version Oppimisen ylistyksestä on suomeksi levyttänyt Koiton Laulu. Kappale tunnetaan parhaiten Eero Ojasen säveltämänä (1971) versiona. Sen on suomentanut Hannu-Pekka Lappalainen.

Che Guevara (Hasta Siempre, Commandante Che Guevara) 1965

säv. Puebla Carlos Manuel, suom. Saaritsa Pentti Juhani 1971
Ernesto Rafael Guevara de la Serna (1928–1967) oli argentiinalaissyntyinen marxilais-leniniläinen, vallankumouksellinen sissijohtaja ja huomattava poliittinen hahmo.

Elämälle kiitos (Gracias a la Vida) 1966

suom. Jaana Lappo
Violeta del Carmen Parra Sandoval (1917 – 1967) oli chileläinen laulaja-lauluntekijä ja yhä eräs Latinalaisen Amerikan historian kansainvälisesti arvostetuimmista artisteista. Parra keräsi talteen chileläistä kansanmusiikkia ja loi pohjan Chilessä ennen vuoden 1973 sotilasvallankaappausta vaikuttaneelle laululiikkeelle Nueva Canción Chilena. Parra teki itsemurhan 49-vuotiaana.

Naiseni kanssa eduskuntatalon puistossa 1966

Unto Mononen sävelsi tangon Jyväskylän kesän -kulttuuripäiville Taideteollisen oppilaitoksen esittämään visuaaliseen kabareehen. Esitys aiheutti skandaalin, poliisit kutsuttiin paikalle ja kappaleen sanoittaja ja tulkitsija M. A. Numminen oli vähällä joutua putkaan. Yleisradio asetti kappaleen soittokielttoon eduskunnan vastaisena ja alkoholimyönteisenä. Tuomio kesti yhteensä kuusi vuotta.

Elsa, kohtalon lapsi 1967

Kappale oli Martti Innasen ensimmäinen levytys. Erik Lindströmin säveltämä tango oli suuri hitti vuonna 1967. Tämä kohtalokas ihmissuhdetilitys oli aikanaan myydyimpiä suomalaisia singlejä.

Kaikki ihmisolennot 1967

(YK:n ihmisoikeuksien julistus)

M. A. Numminen sävelsi kappaleen 1967 Helsingin yliopiston juhlatilaisuuksien varten. Sen lauloi levyllä Päivi Paunu ja siitä tuli aikanaan suosittu kantaa ottava laulu.

Kielletyt käskyt 1968

Lasse Mårtensonin säveltämä ja Jukka Virtasen sanoittama propagandaviisu kuvaa filmissä Mustaa valkoiselle päähenkilön tarvetta hakea elämäänsä sisältöä yleisiä käyttäytymismalleja ja sääntöjä rikkomalla.

Siirtotyöläinen 1970

Maaseudun elinolojen kiristyminen 1960-luvulla pakotti monet Etelä-Suomen suurille siirtotyömaille. Kirjailija sai aiheen vieraillessaan työmaalla, jossa vastatullut nuorukainen raahasi patjaansa kohti makuuparakkia. Aulikki Oksasen 1970 kirjoittama voimallinen runo ja Chydeniuksen sävellys eivät jätä arvailujen varaa.

Riistäjän lait 1971

Matti Rossi on osuvasti tiivistänyt runoksi kaksi marxismi-leninismien keskeistä teosta Marxin Pääoman ja Leninin Valtio ja vallankumous. Kappaleen on säveltänyt Kaj Chydenius.